

در زیرزمین سیاه اقتصاد ایران چه خبر است

بخش اقتصاد– «ایران بدون نفت شدنی است؟» این سوال این روزها و در پی کاهش شدید درآمدهای نفتی بسیار مطرح می‌شود. تقریباً ۱۱۶ سال از استخراج اولین چاه نفت در ایران می‌گذرد و کشوری که می‌توانست بدون نفت، اقتصادی با رنگ و بوی دیگری داشته باشد، حالا نفتی شده و اقتصاد زیرزمینی، با روی گلولی اقتصاد کشور گذاشته است.

بنا به پژوهش‌های انجام شده، حدود ۲۰ درصد از اقتصاد کشور، زیرزمینی تخمین زده می‌شود و در چنین شرایطی، ضریب بروز فرارهای مالیاتی تشدید خواهد شد. وزارت اقتصاد نیز در گزارشی اعلام کرده حجم اقتصاد زیرزمینی ایران در سال ۱۳۹۶ حدود ۵۳۶ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود که این میزان به منزله از دست رفتن ۴۰ میلیارد تومان درآمد مالیاتی است.

چندی پیش امیر خجسته، نماینده مردم همدان در مجلس از عددی در رابطه با میزان فرار مالیاتی در کشور پرده‌برداری کرد که جای تامل دارد. به گفته وی، «میزان فرار مالیاتی در کشور به ۵۰ هزار میلیارد تومان رسیده است.»

البته فرهاد دژپسند وزیر امور اقتصادی و دارایی در تازه‌ترین اظهار نظر خود، عنوان کرده «بین ۲۵ تا ۴۰ هزار میلیارد تومان فرار مالیاتی داریم.»

براساس ارزیابی‌های بانک جهانی، رتبه کشور در یکی از زیرشاخص‌های سهولت کسب وکار با عنوان «پرداخت مالیات» ۱۴۹ از بین ۱۹۰ کشور جهان است.

فرار مالیاتی با اقتصاد چه می‌کند؟

حجم گسترده فرار مالیاتی، پیامدهای منفی بسیاری را در پی دارد که برخی از این پیامدها برای تمامی اقتصادها و برخی نیز برای اقتصاد ایران موضوعیت دارند. فرار مالیاتی از چندین کانال می‌تواند آثار سویی بر اقتصاد برجای بگذارد؛ فرار مالیاتی موجب رقابت نابرابر بین فعالان اقتصادی و انباشت ثروت برای گروه‌های خاص شده و با اختلال عدالت افقی و عمودی در نظام مالیاتی بر توزیع عادلانه درآمد اثر منفی خواهد گذاشت.

علاوه بر این، فرار مالیاتی موجب تشدید فشار مالیاتی بر فعالیت‌های رسمی می‌شود. در کنار آن، فرار مالیاتی موجب پایین ماندن سهم درآمدهای مالیاتی در بودجه دولت شده و از این رو، باعث تداوم یافتن اتکای بودجه دولت به منابع ناپایدار نفتی در تامین هزینه‌های جاری دولت می‌شود و از این طریق زمینه ایجاد بی‌انضباطی اقتصادی و افزایش تورم را فراهم می‌کند.

سهمی که مالیات از درآمد مردم دارد

آن‌طور که امیدعلی پارسا، رییس سازمان امور مالیاتی اعتقاد دارد، «در حالی که در همه کشورهای دنیا اداره امور کشور با مالیات مردم انجام می‌شود، در کشور ما ۳۷ درصد بودجه دولت از طریق مالیات و کمتر از ۵۰ درصد هزینه جاری دولت از مالیات تامین می‌شود. در کشورهای پیشرفته ۲۵ درصد کل درآمد مردم به عنوان مالیات به دولت پرداخت می‌شود، اما این رقم در ایران ۸.۵ درصد درآمد مردم است که با این عدد نسبتاً پایین، بسیاری از کارهای عمرانی و اجرایی دولت نیمه‌تمام می‌ماند.»

وی در اظهارنظری، با بیان این‌که یکی از مشکلات مالیاتی، فرارهای مالیاتی بزرگ است، عنوان کرد: «معضل دیگر معوقات مالیاتی بالاسد و برنامه‌های زیادی در سازمان امور مالیاتی برای کاهش فرار مالیاتی و کاهش معوقات شروع کرده‌ایم که مالیات به صورت عادلانه و سالم دریافت کنیم و مانند همه کشورهای دنیا، سازمان مالیاتی باید ریز داده‌ها و تراکنش‌های مالی و املاک را در اختیار داشته باشد.» به گفته وی، «فرار مالیاتی حتی در بخش دولتی و بخش‌های عمومی غیردولتی نیز وجود دارد و کسانی که برای فرارهای مالیاتی بزرگ سفارش و توصیه می‌کنند، در واقع برای فرار از قانون و حق مردم اقدام می‌کنند و سازمان امور مالیاتی با قدرت

بررسی علت بیکاری جوانان تحصیل کرده بعد از اخذ مدرک تسهیل سرمایه گذاری زمینه‌ساز کاهش نرخ بیکاری است

بخش اقتصاد– در حالی که نیاز کشور به ویژه در حوزه صنعت و عمران به جوانان متخصص و آموزش دیده بسیار زیاد است متأسفانه به علت عدم هماهنگی بین بخش خصوصی و دولت نرخ بیکاری به ویژه در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری افزایش یافته است. بسیاری از جمعیت جوان و بیکار امروز کشور همان افرادی هستند که در دهه ۸۰ با تشویق و اجبار خانواده‌های خود وارد بازار کار آزاد نشده و برای ادامه تحصیل روانه دانشگاه‌ها شدند تا بلکه بتوانند شرایط کاری خوبی برای خود مهیا کنند، اما نه آنان و نه خانواده‌های آن‌ها فکر نمی‌کردند که روزی با سیاست‌های غلط دولت، کشور به جایی برسد که حتی مقاطع دکتری و مهندسان نیز گرفتار بیکاری شده و نتوانند وارد بازار کسب و کار شوند و سیل میلیونی جوانان تحصیل کرده مجبور شوند یا در خانه مانده‌اند و یا به مشاغل کاذب روی آورند.

ریشه معضل بیکاری به کجا بر می‌گردد؟

رکود حاکم بر بازار، قاچاق محصولات و کالاها و واردات بی رویه آن به کشور، عدم فرهنگ صحیح کار، مشکلات میان کارگران و کارفرمایان و قوانین سخت گیرانه‌ای که در این خصوص تعریف شده، هر یک مزید بر علت شده تا در نهایت در حوزه کار واشتغال با چنین چالش‌هایی مواجه شویم، اما علاوه بر موارد ذکر شده از مهمترین عوامل بیکاری قشر تحصیلکرده می‌توان به موارد زیر نیز اشاره کرد:

۱- بالا بودن توقع قشر تحصیل کرده

متأسفانه این روزها اغلب جوانان به خاطر اینکه بیشتر امر خود را مشغول به تحصیل در مدارس و دانشگاه‌ها بوده‌اند و موفق به کسب مدارک در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا شده‌اند فکر می‌کنند که تنها در رده‌های مدیریتی و مشاغل پشت میزنشینی باید وارد بازار کار شده تا موفق شوند و حتی با تفکری غلط عنوان می‌کنند که اگر قرار بود وارد مشاغل ساده، فنی، مهارتی و کارگری شوند که دیگر نیاز نبود تا راه دانشگاه را در پیش بگیرند که این در واقع تفکر مهمترین دلیل بیکاری بیش از نیمی از جوانان تحصیل کرده جامعه ماست.

۲-تئوری بودن آموزش‌های دانشگاهی

یکی دیگر از علل بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی، کاربردی نبودن سرفصل‌های دروس دانشگاهی و تئوری محور بودن آنها است. متأسفانه در نظام آموزشی کشورمان به این نکته کمتر اشاره شده است و دانشگاه‌ها بیشتر به جنبه تئوری دروس اشاره می‌کنند.

۳-رشد قارچ گونه دانشگاه‌ها

رشد قارچ گونه دانشگاه‌های شبانه، آزاد، غیرانتفاعی، پیام نور و علمی و کاربردی با ارائه رشته‌ها و گرایش‌های متعدد و سهولت ورود و فارغ التحصیلی از مراکز این دانشگاه‌ها از دیگر عوامل بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی است، زیرا این دانشگاه‌ها باعث می‌شود سطح کیفی آموزش‌های دانشگاهی به شدت افت کرده و شاهد سیل عظیم تحصیلکرده‌های ناکارآمد، بیکار، فاقد مهارت و دانش عملی و سردرگم باشیم.

۴-نبطای نداشتن رشته‌های دانشگاهی با نیاز بازار کشور

یکی دیگر از عوامل افزایش فارغ التحصیلان بیکار در کشور ناکارآمدی نظام آموزش عالی و ضعف این نهاد در ایجاد هماهنگی میان بازار کار و خروجی دانشگاه‌ها و حتی

پرده‌برداری از ۴۰ هزار میلیارد تومانی که به جیب مالیات نمی‌رود

بانکی افراد مشکوک به فرار مالیاتی در سطح کشور، در دستور رسیدگی واحدهای مالیاتی قرار دارد.
»

خانی همچنین از شناسایی حدود ۶ هزار مودی جدید از طریق شناسایی و رسیدگی به اطلاعات تراکنش‌های مشکوک بانکی خبر داد و گفت: تاکنون از محل بررسی تراکنش‌های مشکوک بانکی حدود هشت هزار شخص، بالغ‌بر ۲۴ هزار میلیارد تومان فرار مالیاتی، شناسایی و برای این اشخاص برگ تشخیص صادر شده است.

فرارهای مالیاتی را در یک میلیون دانه‌درشت پیدا کنید

در این میان، برای شناسایی و تحقق فرارهای مالیاتی یک اقتصاددان معتقد است که «سازمان امور مالیاتی باید تمرکز خود را روی حدود یک میلیون پرونده‌های کلان مالیاتی مربوط به مؤدیان پردرآمد بگذارد.»

میثم موسایی با بیان این‌که بهترین گزینه ممکن برای اصلاح روند مالیات‌گیری و جلوگیری از فرارهای مالیاتی بهسازی و نوسازی سیستم کلی مالیات‌گیری است، عنوان کرد: با این حال و در شرایط اقتصادی فعلی بهتر است سازمان امور مالیاتی بخشی از پرونده‌های مالیاتی خرد را کنار گذاشته و تمرکز خود را بر پرونده‌های کلان‌تر و مهم‌تر بگذارد.
»

این اقتصاددان تعداد پرونده‌های مالیاتی را حدود ۱۰ میلیون پرونده برآورد کرد و گفت: «تعداد بالای این پرونده‌ها باعث شده تا امکان کارآمدتر کردن سیستم مالیاتی در این شرایط وجود نداشته باشد. برای این کار بهتر است سازمان امور مالیاتی در وهله اول تمرکز خود را روی یک میلیون پرونده مالیاتی که از همه مهم‌تر هستند بگذارد، چرا که این پرونده‌ها احتمالاً بیشترین فرار

مالیاتی را هم در خود دارند.»

موسایی به منابع محدود سازمان امور مالیاتی برای پیگیری همه امور مربوط به ۱۰ میلیون پرونده مالیاتی هم اشاره کرد و متذکر شد: «این‌که سازمان امور مالیاتی بخواهد برای فلان کشوراز یا بغداد در روستاهای دوردست پرونده مالیاتی باز کند، فقط باعث افزایش هزینه‌ها بر این سازمان می‌شود. مالیات این اقشار حتی اگر هم وصول شود مبلغ ناچیزی است که بعید است فرار مالیاتی آنچنانی هم در آنجا کشف شود.»

اعتماد مردم را کسب کنید

مسعود دانشمند، فعال اقتصادی نیز معتقد است: «در صورتی که مردم و صاحبان مشاغل بدانند و مشاهده کنند پولی‌که بابت مالیات به دولت پرداخت می‌کنند صرف چه کارهای بزرگ و پروژه‌های عظیمی می‌شود، به‌طور قطع مشارکت خود را بیشتر خواهند کرد. مالیات ابزاری مهم در جهت تحقق عدالت، سلامت، بهداشت و بالابردن سطح فرهنگ در کشورهاست.» به گفته وی، «با اعتبار حاصل از مالیات بسیاری از پروژه‌های نیمه‌تمام کامل می‌شود و دیگر از کسری بودجه‌های سالیانه خبری نیست. بر اساس آنچه مسؤولان اعلام کرده‌اند، از میزان ۹ درصد مالیات بر ارزش‌افزوده کالا و خدمات، یک درصد آن به حوزه سلامت و درمان و ۳ درصد به شهرداری‌ها اختصاص داده می‌شود که در این خصوص می‌توان نقش سهم مالیاتی را در طرح جامع نظام سلامت که به اجرا درآمده و هزینه‌های درمان را بسیار پایین آورده است مشاهده کرد.»

وی متذکر شد: «البته اگر همه مردم در بحث مالیات مشارکت داشته باشند و مالیات خود را به‌موقع و بدون ابزارهای فشار قانونی پرداخت کنند، مساله درست هزینه‌کردن مالیات‌ها هم باید در نظر گرفت. اگر این پول دریافتی در جای درست هزینه نشود، اعتماد مردم از بین می‌رود و به‌طور قطع مشارکت در مالیات‌دهی کاهش پیدا می‌کند.»

بررسی علت بیکاری جوانان تحصیل کرده بعد از اخذ مدرک تسهیل سرمایه گذاری زمینه‌ساز کاهش نرخ بیکاری است

رتبیت نیروهای متخصص و حرفه‌ای برای دولتی پولدار باشد که با ایجاد مشاغل متعدد آنان را در استخدام خود در می‌آورد. این فرآیند به گونه‌ای گسترش یافت که دولت دانشجویان دانشگاه‌ها را ملزم می‌کرد تا در شروع تحصیلات تعهد دهند تا دو برابر مدت تحصیل برای دولت کار کنند. پس این انگاره بر ۲ اصل استوار شده بود: دولت نفتی پولدار و تضمین داشتن شغل پس از تحصیلات دانشگاهی!

وی ادامه داد: واقعیت‌ها به ما می‌گوید که هر دو اصل این انگاره در طی سه دهه گذشته در جهت عکس حرکت کرده و به مانند دو تیغ قیچی هم‌زمان به حرکت درآمده و طومار انگاره قدیمی یافتن شغل ثابت با درآمد مکفی از طریق تحصیلات دانشگاهی را از هم برد. از یک سو دولت دیگر آن دولت پولدار گذشته نیست، سرانه درآمد ایرانیان از فروش نفت به شدت کاهش یافته، از سوی دیگر رشد ملایم توسعه آموزش عالی در ایران به یک باره تند شده به طوری که ظرفیت پذیرش دانشجویان در این دوره بیش از بیست برابر رشد داشته است. مظاهریان افزود: متأسفانه این افزایش لجام گسیخته تعداد افراد با تحصیلات دانشگاهی برنامه ریزی شده نبود. معاون شهردار تهران با اشاره به اینکه بعد از گذشت مدتی دولت پولداری که اقدام به تعریف کار می‌کرد بخش عمده‌ای از درآمد مازاد خود را بدلیل کاهش صادرات نفت، کاهش قیمت نفت و همچنین افزایش شدید هزینه‌های دولت از دست داد و توزیع پول در این حوزه شکلی متفاوت گرفت اظهار کرد: قیمت نفت نسبت به ۴۰ سال گذشته افزایش یافته، اما صادرات نفت از ۶ و نیم میلیون بشکه به ۲ و نیم میلیون بشکه کاهش یافت وهمین موضوع باعث شده که دولت دیگر توانایی ایجاد مستقیم شغل به شکل گذشته را نداشته باشد و انگاره قدیمی ناکارا شده و بیکاری در بین جوانان گسترش یابد.

مظاهریان با اشاره به اینکه باید در چنین شرایطی نگاه به ماهیت ایجاد شغل تغییر کند گفت: بازار کار باید در اختیار بخش خصوصی قرار گرفته، با خلاقیت و نوآوری همراه شده و در حقیقت برخی مقابله با چالش بیکاری باید انگاره‌ها را تغییر بد.

همچنین وی در ادامه افزود: توجه به بخش خصوصی و رفع موانع پیش روی این بخش اتفاق نیافتاد. لازم است با حمایت از بخش خصوصی و افزایش ظرفیت و اعتماد به مردم بتوانیم زمینه حضور جوانان مشتاق به کار را افزایش دهیم و موانع اداری برای کسب و کارها را نیز اصلاح کنیم. مظاهریان در ادامه به قیاس‌های جهانی اشاره کرد و گفت: شاخص‌های بخش جهان وجود دارد که نشان می‌دهد یک اقتصاد به چه میزانی پذیرای فعالیت بخش خصوصی است و کشورها بر همین اساس رده‌بندی می‌شوند.

در سناگاور مدت زمان برای ایجاد یک فعالیت کارآفرینانه باید انگاره‌ها را تغییر بد و نیم تا ۳ روز است، اما در ایران ماه‌ها و ماه‌ها برای ایجاد یک فعالیت تولیدی نیاز است.

به همین دلیل ایران در موضوع جذابیت برای سرمایه گذاری در بین کشورها دارای رتبه‌ای ۳ رقمی است. معاون برنامه ریزی، توسعه شهری و شوراه‌ا و سرپرست توسعه منابع انسانی شهرداری تهران در پایان اظهار داشت: افسانه دولت کارآفرین به پایان رسیده و باید نگاهمان را در این موضوع تغییر دهیم. برای کاهش نرخ بیکاری باید به بخش خصوصی اعتماد کنیم، موانع تولید را از پیش پایش برداریم، مالکیت را محترم بشماریم وحاکمیت قانون را پاس داریم. در چنین حالتی نقش دولت نظارت و تسهیل گری خواهد بود.

سال نوزدهم/ شماره ۵۲۷۰

چرتکه

جزییات هوشمندسازی

کنتورهای برق مشترکان خانگی

بخش اقتصاد– بخشی از فصل دوم اجرای طرح فهام به مشترکان خانگی اختصاص داشته و قرار است مشترکان پرمصرف در سراسر ایران با پرداخت بخشی از هزینه، برای پایش و کنترل میزان مصرف برق به کنتورهای هوشمند مجهز شوند.

به گزارش ایسنا، طرح فهام (طرح ملی فراسامانه هوشمند اندازه‌گیری و مدیریت انرژی) از سال ۱۳۸۹

با اخذ مجوز از شورای اقتصاد و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به عنوان طرح ملی تعریف شد، در ابتدا مباحث اولیه برای ۲۰ میلیون مشترک صورت گرفت تا کنتورهای برق آن‌ها هوشمند شود، اما با محدودیت منابع شورای اقتصاد و سازمان مدیریت اعلام کردند که این طرح در فاز نخست با تعویض یک میلیون کننتور و هوشمند شدن آن‌ها کار آغاز شود.

نگرانی از نبود زیرساخت‌ها، بحث بومی شدن و عدم تجربه باعث شد در فاز نخست تعویض یک میلیون کننتور مطرح شود. با این وجود، قرار بود این طرح در سال ۱۳۹۳ به پایان برسد و این یک میلیون کننتور تعویض شود، اما محدودیت منابع مالی باعث شد تنها ۳۰۰ هزار کننتور هوشمند نصب شود که از این ۳۰۰ هزار کننتور، ۲۰ هزار مشترک خانگی و تجاری، ۶۰ هزار مشترک بخش کشاورزی و مابقی مربوط به مشترکان دیماندی بوده‌اند، با جایگزینی کننتورهای هوشمند مشترکان می‌توانند ساعت به ساعت و دقیقه به دقیقه، میزان مصرف خود را بررسی و از آن اطلاع پیدا کنند. بنابراین با نصب کننتورهای هوشمند به‌راحتی می‌توان به مدیریت بار شبکه اقدام کرد.

اجرای طرح فهام برای ۴۰۰ هزار مشترک

در این راستا، طی سال گذشته، ۳۰۶ هزار و ۹۷۸ دستگاه کننتور هوشمند در ایران نصب شد و تعداد چاه‌های کشاورزی مجهز به این نوع کننتور به ۵۶ هزار چاه رسید. هم‌چنین تمامی چاه‌های کشاورزی به کننتورهای هوشمند طرح فهام تجهیز شدند و امکان پایش آب برداشت شده از چاه‌ها بر اساس انرژی مصرفی از سوی وزارت نیرو فراهم شد.

پیش از این اما اعلام شده‌بود کننتورهای هوشمند برای ۸۰ درصد مشترکان دیماندی نصب شده و قرار بود تا تابستان سال جاری نیز قبل از پیک بار این عدد به ۹۰ درصد افزایش یابد. در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نیز اجرای طرح فهام پیش‌بینی و بر اساس این قانون وزارت نیرو موظف شده تا برای مشترکان پرمصرف کننتور هوشمند نصب کند و هزینه آن را به صورت اقساطی روی قبوض آن‌ها دریافت کند.

طبق آخرین امر در مرحله نخست اجرای این طرح حدود ۴۰۰ هزار مشترک صنعتی، کشاورزی و تجاری بزرگ به این سامانه مجهز شده‌اند. اجرای این برنامه باعث شده در تابستان امسال بیش از ۳۰۰۰ مگاوات مدیریت مصرف از طریق پایش بار و مدیریت بر مصرف مشترکین بزرگ اعمال شود.

جزییات اجرای فاز دوم طرح فهام

در این باره هادی مدقق در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به فاز نخست هوشمند کردن کننتورهای مشترکین برق اظهار کرد: تاکنون مشترکین پولی را برای این منظور پرداخت نکرده‌اند و هزینه از سوی دولت تامین شده است. وی با بیان این‌که در فاز دوم هوشمند کردن کننتورها پنج میلیون مشترک را شامل می‌شود گفت: این طرح در سراسر کشور اجرا خواهد شد و اولویت با مشترکین سه فاز و پرمصرف است.

مدیرکل مدیریت مصرف و امور مشترکان تواینر درباره تامین هزینه مورد نیاز فاز دوم هوشمندکردن کننتورها توضیح داد: بخشی که مربوط به زیرساخت‌های ارتباطی و شبکه‌ای بوده توسط دولت تامین سرمایه می‌شود. قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به وزارت نیرو اجازه داده است که بخشی از هزینه‌های هوشمندسازی کننتورها را از مشترک دریافت کند و مشترک می‌تواند هزینه را به صورت اقساطی پرداخت کند. مدقق با تاکید بر این‌که هنوز مشخص نشده چند درصد هزینه باید توسط مشترک پرداخت شود، گفت: مشترکین بخشی که به لوازم اندازه گیری مربوط می‌شود را پرداخت نمی‌کنند اما هزینه‌های هوشمندسازی و مودم باید توسط مشترک پرداخت شود. وی در ادامه درباره پنج میلیون مشترکی که کننتور آن‌ها باید هوشمند شود توضیح داد: اولویت با تعویض کننتورهای مشترکان است که از فاز اول باقی مانده‌اند و شامل مشترکان جهان کشاورزی، صنعتی و تجاری می‌شود. بخش بعد شامل مشترکین پرمصرف خانگی است. مدیرکل مدیریت مصرف و امور مشترکان تواینر به این پاسخ که چند درصد مشترکان خانگی پرمصرف هستند پاسخ داد: هنوز عملکرد تابستان امسال مشترکین مشخص نیست اما بر اساس آمار سال ۱۳۹۷ حدود ۱۰ درصد مشترکین خانگی بالای الگوی مصرف، مصرف دارند. در واقع ۲۹ میلیون مشترک خانگی داریم که سه میلیون آن‌ها پرمصرف محسوب می‌شوند. به گفته مدقق فاز دوم هوشمندسازی کننتورها طی دو سال اجرا خواهد شد.